

Nagy Márton:

Banki tisztítókúra – az MKB esete

Az MKB állam általi megvétele egyértelműen a pénzügyi stabilitás fenntartását és a betétesek védelmét szolgálta. Reorganizáció nélkül a bank újabb és újabb tőkeemelésre szorult volna, amit a korábbi tulajdonos nem biztos, hogy rendezett volna. Emellett a bank a hitelezésben teljesen passzívvá vált, így kikerült a gazdaság vérkeringéséből. Az MKB megvételekor az állam pénzügyi stabilitási szempontokat helyezett előtérbe. A bank megvásárlását követően a szanálási folyamat részeként a tulajdonosi jogokat átadta az MNB-nek, mivel az MNB hatékonyabb reorganizációs eszközökkel rendelkezik. Az MKB rossz eszközöktől való megtisztítása és fenntartható pályára való állítását követően a bank piaci szereplőknek került értékesítésre. Az MKB szanálása során nyújtott állami támogatás fejében a vételár az MSZVK-nak, illetve az ezt tulajdonló Szanálási Alapnak folyt be. Mindez azonban csökkentheti az állam jövőbeli terheit. Az Szanálási Alap vagyonának növekedése egy esetleges jövőbeli bankkonszolidáció esetén mérsékli az állami költségeit. Így kijelenthető, hogy összességében az MKB tranzakcióval az állam jól járt. Az MKB Bank Zrt. helyreállítása az állam és az MNB segítségével másfél év alatt sikeresen befejeződött.

Az államnak pénzügyi stabilitási okokból megérte megvenni az MKB-t

Az MKB Bank Zrt. (MKB) tulajdonosa, a Bayerische Landesbank, a 2008-as pénzügyi válság kitörését követően kettős szorításba került. Egyrészt maga is jelentős veszteségeket szenvedett el, állami megmentésre szorult, aminek egyik feltétele volt, hogy az MKB-t értékesítenie kell – egyszeri halasztást követően – 2016 végéig. Másrészt az MKB is jelentős veszteségeket szenvedett el, döntően a jelentős ingatlan projekt-hitel kitettsége miatt, és folyamatos tőkepótlásra szorult, amit a Bayerische Landesbank teljesített is, azonban mégis előfordult, hogy a tőkeszint átmenetileg a minimális szabályozó szint alá került. A tulajdonos az MKB hitelezési aktivitását, valamint a hosszú távú működést támogató fejlesztéseket is visszafogta. Mindezek abba az irányba mutattak, hogy a tulajdonos az MKB hosszú távú működtetésére nem lesz kellően elkötelezett. Az MKB így passzív bankká vált, hitelezésével nem támogatta a gazdaság növekedését, ami gazdaságpolitikai szempontból is károsnak bizonyult.

A bankrendszeri szinten is jelentős MKB stabilitásának megvédése érdekében vált szükségessé az állam, mint stabil, elkötelezett tulajdonos szerepvállalása. A vásárlást alapos átvilágítás előzte meg. Ennek eredményeként került meghatározásra az 55 millió eurós vételár (17 milliárd forint). A vételár kifizetésének fontos feltétele volt, hogy a tulajdonos elengedje el az MKB számára nyújtott 100 millió eurós (31 milliárd forint) kölcsönt, illetve a 170 millió eurós (53 milliárd forint) alárendelt kölcsöntőkét. Az előzőekből adódóan az állam az MKB-t valójában negatív értéken, -215 millió euróért (-67 milliárd forint) vette meg, mivel az 55 millió eurós vételárral szemben a tulajdonos 270 millió euró anyabanki követelést engedett el. Az így keletkezett rendkívüli eredmény, ami az eredménytartalékba került, részben tudta csak stabilizálni az MKB tőkepozícióját. Bizonytalan, hogy a korábbi tulajdonosok által a kellő mértékű feltőkésítés a magyar állam általi vásárlás hiányában megvalósult volna-e.

Az MNB hatékony reorganizációs eszközökkel rendelkezik

Az MKB további megerősítése érdekében a bank szerkezetének átalakítására volt szükség. A Magyar Nemzeti Bankban (MNB) megtalálható szakmai tapasztalatok, és a pénzügyi közvetítőrendszer egyes szereplőinek biztonságát erősítő intézményrendszer továbbfejlesztéséről szóló 2014. évi XXXVII. törvény (Szanálási törvény) alapján rendelkezésre álló eszköztár alapján az a döntés született, hogy a MNB hatékonyabban tudja képviselni az állam, mint tulajdonos érdekekeit a szerkezetátalakítás során, ezért 2014. december 18-án elrendelésre került az MKB szanálása.

Az MKB szanálása során az MNB, mint szanálási hatóság és tulajdonosi jogok gyakorlója, azt a célt tűzte ki, hogy reorganizálja a bankot, majd azt a piaci szereplők számára értékesíti, úgy, hogy az államot ne érje semmilyen fiskális teher és az MKB összes betetésének és hitelezőjének pénze biztonságban maradjon.

A szanálási terv főként három területre terjedt ki: hatékonyság javítása, problémás tevékenységek és eszközök leválasztása (azaz a jó és rossz bank szétválasztása), a „jó” bank értékesítése.

Az MKB jövedelmezőségének helyreállítása érdekében hatékonyság javító intézkedések kerültek bevezetésre. A szanálási eljárás megkezdését követően döntés született az MKB működési költségeinek 2016 végéig történő jelentős, 20 százalékos csökkentéséről. A költségcsökkentés a vezetői pozíciók számának racionalizálásán, lét-

számcsökkentésén, fiókok bezárásán és beszállítói szerződések felülvizsgálatán keresztül valósul meg. Kiemelt figyelmet kapott továbbá a kockázatkezelés módszertanának és informatikai hátterének fejlesztése, a központi üzleti támogató terület kialakítása, a termékportfólió felülvizsgálata, az ügyfélkapcsolatok tanácsadói jellegű szolgáltatásokkal való elmélyítése, a befektetési szolgáltatások fejlesztése, és a digitális banki szolgáltatások feltételeinek kialakítása.

Az MKB szanálása során leválasztásra kerültek az MKB kereskedelmi banki alaptevékenységet nem szorosan kiegészítő, tőkét és finanszírozást lekötő befektetések. Eladásra került az MKB biztosítóknál meglévő (majdnem teljes) részesedése, és az MKB Euroleasing Csoport gépjármű kereskedelemmel és flottakezeléssel foglalkozó érdekeltségei.

Ugyancsak kiemelt figyelmet kapott a szanálás elrendelését és a gyenge tőkehelyzet kialakulását elsősorban okozó kereskedelmi ingatlan hitelportfólió leválasztása az MKB-ról. A leválasztandó kereskedelmi ingatlan hitelportfólióból jelentős, közel 130 milliárd forint bruttó kitettséget jelentő állományt sikerült közel 100 milliárd forintos vételáron, vagyonértékesítés szanálási eszköz alkalmazásával piaci szereplők részére értékesíteni.

Ugyanakkor önkéntes vételi szándékot mutató vevők hiányában nem lehetett a piacon értékesíteni 214 milliárd forint bruttó értékű hitelállományt, amely így eszközkelkülönítés szanálási eszköz alkalmazásával, 2015. december végéig a Szanálási Alap tulajdonában lévő MSZVK Magyar Szanálási Vagyonkezelő Zrt. részére (MSZVK) került átruházásra. Ennek során az MSZVK részére a piaci értéknél 32 milliárd forinttal (támogatás mértéke) magasabb, mintegy 96 milliárd forint tényleges gazdasági értéken került a portfólió átruházásra (eredeti értékű 214 milliárd forintos portfólió 45%-án). A piaci úton nem értékesíthető portfólió leválasztásakor vizsgálni kellett az állami támogatások európai uniós keretrendszerének történő megfelelést. Az Európai Bizottság, az MNB-vel történő egyeztetések eredményeként, elfogadta az állami támogatás mértékét, és az MKB életképes működését megalapozó 2019. év végéig tartó középtávú üzleti és tőketervét. Továbbá, az Európai Bizottság előírásának megfelelően az MKB által kibocsátott összes részvény a támogatást nyújtó MSZVK-nak – a támogatás ellentételezéseként – került átruházásra. Az eszközleválasztás és az emiatt megvalósuló tőkeigény csökkenése következtében jelentősen javult az MKB tőkeereje. Az MKB tőkemegfelelése mind a szabályozói mind a felügyeleti elvárásoknak megfelel.

Amennyiben 2015 végéig a piacon nem értékesíthető állomány leválasztására nem került volna sor, és így az MKB-nak ezt a portfóliót nem tényleges gazdasági értékre, hanem piaci értékre kellett volna leértékelnie, akkor az MKB TMM mutatója 8 százaléknál alacsonyabbra esett volna, vagyis az MKB a felügyeleti és jogszabályi tőke megfelelési előírásokat nem tudta volna teljesíteni.

A toxikus eszközök leválasztása tehát egy kulcsfontosságú lépés volt az MKB helyreállítási folyamatában. Az Európai Bizottság által elfogadott 2015 végéig megvalósuló jó és rossz bank szétválasztás nélkül az MKB belső feltőkésítésre szorult volna, azaz a hitelezők pénzét be kellett volna vonni a tőke rendezésbe, ami nagyban csökkentette volna az MKB értékét. A gyors fellépésnek köszönhetően sikerült ezt a negatív scenáriót elkerülni, sőt fenntartható pályára helyezni az MKB-t.

A szanálási intézkedések záró lépéseként a vagyonértékesítés és eszközelkülönítés szanálási eszközökkel megtisztított, valamint a végrehajtott reorganizációs intézkedésekkel megerősített MKB részvényeit az MNB piaci értékesítés keretében, vagyonértékesítés szanálási eszköz alkalmazásával értékesítette, az uniós versenyjogi előírásokban meghatározott nyílt eljárásban, a legmagasabb vételárat kínáló átvevőknek. Az értékesítési folyamat során az MNB, mint felügyeleti szerv ellenőrizte, hogy a vételi ajánlatot benyújtó társaságok megfelelnek-e a befolyásszerzés jogszabályi követelményének. A részvények átruházásához szükséges feltételek teljesülését, ideértve a nyertes konzorcium tagjai befolyásszerzésének engedélyezését, valamint a 37 milliárd forintos vételár kifizetését követően 2016. június 29-én a Blue Robin Investments S.C.A. – METIS Magántőkealap – Pannónia Nyugdíjpénztár konzorcium résztvevői szerezték meg az MKB részvényt 45-45-10- százalékos arányban.

Az MSZVK-nak befolyt vételár csökkentheti az állam jövőbeli terheit

Az adásvétel eredményeként az MSZVK vagyona nettó módon 35,2 milliárd forinttal növekedett, mivel a befolyt 37 milliárd forint vételárat az adófizetési kötelezettségek és a Szanálási Alap MKB szanálása miatt felmerülő költségei csökkentik. A vételár a levonásokat követően is meghaladja az állami támogatás 32 milliárd forintos összegét, ezért az adás-vételi tranzakcióval egyidejűleg az állami támogatás is visszafizetésre került a támogatást nyújtó MSZVK részére.

A Szanálási Alap tulajdonában álló MSZVK vagyonának ezúton történő növekedése pozitív esemény. Az Szanálási Alap jelenleg még nincs teljesen feltöltve. Egy rendkívüli szanálási esemény, szükséges bankkonszolidáció esetén felmerülhetnének rendkívüli állami költségek a pénzügyi stabilitás fenntartása érdekében. Emellett a Szanálási Alapba fizetendő banki díjak is megemelkednének a rendkívüli esemény miatt. Az MSZVK-nak befolyó vételár ugyanakkor ennek kockázatát csökkenti. Emellett a kockázatok tovább mérséklődhetnek, ha az MSZVK a rábízott portfoliót jól kezeli. Az MSZVK működési sikere abban mérhető, ha a jelenleg a tulajdonában lévő eszközöket a bekerülési érték, tehát a tényleges gazdasági érték feletti megtérüléssel tudja hasznosítani, értékesíteni, ami további vagyonnövekedést generálhat. Az állam tehát mentesülhet a jövőben egy lehetséges bankkonszolidáció költségeitől, mivel a Szanálási Alap elégséges vagyonnal rendelkezik egy reorganizáció végrehajtásához.

Az MNB által lefolytatott első szanálási folyamat sikeres

Az MKB piaci értékesítésével bezárólag, az MNB a szanálási eljárásban szükségesnek bizonyult összes szanálási intézkedést végrehajtotta, a szanálási célok maradéktalanul teljesültek, ezért a szanálási feladatkörében eljáró MNB 2016. június 30. napjára eső hatállyal megszüntette az MKB szanálási eljárását. Az MKB szanálása során az MNB megvalósította azt a célkitűzését, hogy állami forrásbevonására nem került sor. A tőkehelyzet stabilizálását nem tőkeemeléssel, hanem a tőkeigény csökkentésével, azaz a jó és a rossz bank szétválasztásával sikerült elérni. Megvalósult továbbá a betétesek és hitelezők maximális védelme, nekik veszteséget nem okozva került sor az MKB működésének stabilizálására, és az új tulajdonos részére történő átadására. A szanálási folyamat sikerét elismerve a Moody's Investors Service nemzetközi hitelminősítő megerősítette, és stabil pozitívrá javította az MKB hosszúlejáratú betéti besorolását, továbbá az MKB alapvető hitelbesorolását és partnerkockázati minősítését egy szinttel javította.

A cikk szerkesztett formában a Figyelő online oldalon jelent meg 2016. július 7-én.